

4 דצמבר, 2018
כ"ו כסלו, תשע"ט
סימוכין : 709-07-18

לכבוד
מנהל/ת בית הספר

מנהל/ת נכבד/ה – שלום רב,

הנדון: היערכות לקראת מבחני המיצ"ב החיצוני (קבוצה 2) – תשע"ט

מבחני המיצ"ב החיצוני נועדו לסייע לבתי הספר ולמערכת החינוך לבצע ניטור תקף של התהליך הלימודי הבית-ספרי במקצועות הליבה. בשנת הלימודים תשע"ט יתקיים בבית ספרך מיצ"ב חיצוני בכיתות ה' ו-ח'.

להלן תיאור קצר של מתכונת המיצ"ב:

1. כל בית ספר משתתף במיצ"ב החיצוני אחת לשלוש שנים. מערך המיצ"ב החיצוני כולל סקרי אקלים בית-ספרי וסביבה פדגוגית שמועברים לתלמידים, למורים ולמנהל בית הספר וכן מבחני הישגים לתלמידים. בתי הספר חולקו לשלוש קבוצות, כך שכל קבוצה מהווה מדגם ארצי מייצג ולכן אי אפשר להעביר בתי ספר מקבוצה אחת לאחרת.
2. תחומי הדעת הנבדקים במבחני המיצ"ב החיצוני הם: שפת-אם, מתמטיקה ואנגלית בכיתות ה' ושפת-אם, מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה בכיתות ח'. המבחנים, בכל אחד מהמקצועות, נבנים מידי שנה בהלימה לתכניות הלימודים המעודכנות ולמדיניות של משרד החינוך (מפרטי המבחנים מופיעים באתר האינטרנט של ראמ"ה בחלונות "מיצ"ב").
3. סקרי האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית במיצ"ב מועברים בקרב תלמידי כיתות ה' עד י"א ועוסקים בהיבטים הנוגעים לאקלים הבית-ספרי ולסביבה הלימודית המאפיינת את בית הספר. הסקרים למורים ולמנהלי בתי הספר מתמקדים בנושאים האלה: דרכי ההוראה וההערכה, אקלים בית הספר, בטיחות בבית הספר, סביבת העבודה בבית הספר, הסביבה הלימודית ועוד.
4. ההשתתפות במיצ"ב החיצוני מחייבת את כל בתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים (פרט לבתי הספר של החינוך המיוחד), ואת כל התלמידים (פרט לתלמידים הלומדים בכיתות של החינוך המיוחד ולעולים חדשים הנמצאים בארץ פחות משנה שאינם נדרשים להיבחן במבחני המיצ"ב החיצוני).
5. החל משנה"ל הנוכחית חל שינוי במדיניות ההתאמות לתלמידים במבחני המיצ"ב החיצוני. רק תלמידים הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב ועולים חדשים (שנה עד שלוש שנים בארץ) יהיו זכאים להיבחן במבחני המיצ"ב החיצוני בכיתה מותאמת. ראו פירוט בעמוד 3 של מכתב זה וכן בהוראה "התאמות לתלמידים במבחני המיצ"ב" (ההוראה מפורסמת גם באתר ראמ"ה).

פרטים נוספים על מתכונת המיצ"ב פורסמו בהודעה מס' 0115 מתאריך 15.8.2018 – "ראמ"ה - מערך המבחנים, המחקרים והסקרים הארציים לשנת הלימודים תשע"ט" ובאתר האינטרנט של ראמ"ה.

לשאלות בנושא מילוי הטופס המקוון והעברת המבחנים בבית הספר אפשר לפנות לחברת "טלדור" (הזכיינית לתפעול המיצ"ב) בטלפון: 100-501-599-1 שלוחה 1. בנושאים אחרים אפשר לפנות למשרדי ראמ"ה בטלפון: 03-5205555, או בדוא"ל: rama@education.gov.il.

בהבהרות הנוגעות לתכנים המתוארים במפרטי המבחן יש לפנות למערך הפיקוח המקצועי על תחום הדעת (המפמ"רים ונציגיהם).

מבחני ההישגים במיצ"ב החיצוני (קבוצה 2)

בטבלה שלהלן מפורטים המועדים של מבחני המיצ"ב החיצוני. מועדים אלו הם אחידים, מחייבים ואי-אפשר לשנותם, ולכן אין לקבוע או לאפשר במועד המבחן כל פעילות בהשתתפות התלמידים האמורים להיבחן.

העברת המבחנים תתבצע על-ידי משגיחים חיצוניים מטעם ראמ"ה. בכיתה יהיה נוכח מורה (שאינו מלמד את המקצוע), שתפקידו יהיה לסייע למשגיח בשמירה על הסדר וטוהר הבחינות, וכן למלא מספר פעולות פשוטות המפורטות בחוברת ההנחיות.

המועדים של מבחני המיצ"ב החיצוני בשנת הלימודים תשע"ט*

תחום הדעת	מועד מבחן המיצ"ב החיצוני	כיתות ה'	כיתות ח'
שפת אם עברית	יום שלישי, כ"ח באדר א' תשע"ט 5 במרץ 2019	✓	✓
שפת אם ערבית	יום רביעי, ו' באדר ב' תשע"ט 13 במרץ 2019	✓	✓
מדע וטכנולוגיה	יום שלישי, י"ט באדר ב' תשע"ט 26 במרץ 2019	----	✓
אנגלית	יום שלישי, ט' באייר תשע"ט 14 במאי 2019	✓	✓
מתמטיקה	יום שלישי, ט"ז באייר תשע"ט 21 במאי 2019	✓	✓

* כל המבחנים יחלו בשעה 10:00

אבקש להדגיש:

- הוראה מעמיקה ואיכותית של תחום הדעת היא דרך ההיערכות הנכונה למבחנים. לכן, אין לפגוע בשגרת הלימודים לצורך הכנה מיוחדת לקראת המבחנים ואין להסיט משאבים למקצועות הנבחנים על חשבון מקצועות אחרים.
- שמירה על טוהר הבחינות היא ערך חינוכי ממעלה ראשונה, אף יותר מקידום ההישגים עצמם. בעבר התגלו במבחני המיצ"ב מקרים של הרחקת תלמידים חלשים ושל העתקות בקרב תלמידים, ועוד חמור מכך, סיוע או תיווך של מורים. מקרים כאלה טופלו במלוא החומרה - בבתי ספר בהם התגלו מקרים חריגים של פגיעה בטוהר הבחינות, ציוניהם לא פורסמו, בתי הספר לא קיבלו דוחות והם התבקשו להיבחן שוב בשנה שלאחר מכן. אנא הפנו תשומת לב לחשיבות השמירה על טוהר הבחינות והנחו בהתאם את הצוותים החינוכיים בבית הספר.

התאמות לתלמידים במבחני המיצ"ב החיצוני החל משנה"ל תשע"ט

במבחני המיצ"ב ראמ"ה מאפשרת תנאי היבחנות מותאמים במטרה שהתלמידים יבטאו את ידיעותיהם באופן הטוב ביותר, מבלי לפגוע בתקפות הנתונים המתקבלים. ההתאמות הוגדרו באופן ייעודי למיצ"ב, והן אינן זהות לתנאים הניתנים בבחינות אחרות. אחת ההתאמות הינה האפשרות להיבחן בכיתה מותאמת. בכיתה זו נבחן מספר תלמידים קטן וניתנת הקראה של שאלות המבחן על-ידי מורה. יש להדגיש כי תוספת זמן ניתנת לכל התלמידים, במידת הצורך.

במהלך השנים חלה עלייה דרמטית בשיעור התלמידים שדווחו כתלמידים עם צרכים מיוחדים ונבחנו בכיתה מותאמת במיצ"ב. בשנת הלימודים תשע"ח, נבחנו למעלה מרבע מהתלמידים בכיתות מותאמות. נתון זה אינו סביר ואינו תואם את שיעור התלמידים עם צרכים מיוחדים לפי נתוני משרד החינוך ולפי נתונים המוכרים מהעולם. הספרות המקצועית והמחקרית מצביעה על שכיחות נמוכה בלבד של תלמידים האמורים להזדקק להתאמות בדרכי היבחנות המבוקשות בבחינות המיצ"ב. לפיכך נדרש דיוק באיתור התלמידים שיוזקקו להתאמות אלה על פי מיפוי ובדיקה מקיפה של רמות התפקוד והביצוע שיובילו לשינוי בנוהל ההיבחנות.

החל משנה"ל הנוכחית חל שינוי במדיניות ההתאמות לתלמידים במבחני המיצ"ב החיצוני. רק תלמידים הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב יהיו זכאים להיבחן בכיתה מותאמת וציוניהם לא ייכללו בממוצע הכיתתי והבית-ספרי. שאר התלמידים יבחנו בכיתות האם וציוניהם ייכללו בחישוב הממוצעים. עולים חדשים (1-3 שנים בארץ) יוכלו להמשיך להיבחן בכיתה מותאמת בהתאם לצורך וציוניהם לא ייכללו בחישוב הממוצע.

תלמידים עם לקויות למידה שאינם תלמידי שילוב לא יהיו זכאים להיבחן בכיתה מותאמת. מדיניות זו נמצאת בהלימה למדיניות משרד החינוך (המינהל הפדגוגי, השירות הפסיכולוגי ייעוצי, אגף לקויות למידה והפרעת קשב), המשנה את המיקוד ממתן התאמות בדרכי ההבחנות למיקוד בדרכי הוראה ולמידה תוך חיזוק הצוות החינוכי. הצוות החינוכי ילמד להכיר את הקושי של תלמידים עם לקות למידה, לזהות את הכוחות שלהם, לאתר מענים חלופיים לדרך הלמידה ולצייד בכלים ואסטרטגיות למידה, שיסייעו לתלמידים להתמודד עם הקושי שלקויות הלמידה יוצרת עבורם. לפרטים נוספים אפשר לעיין במדיניות משרד החינוך בנושא שפורסמה במסמך "[התאמות על רצף הלמידה וההבחנות](#)".

לפירוט אודות ההתאמות הניתנות במסגרת מבחני המיצ"ב, ראו הוראה "התאמות לתלמידים במבחני המיצ"ב" (ההוראה מפורסמת גם באתר ראמ"ה).

סקרי האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית

סקרי האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית הם חלק בלתי נפרד מן המיצ"ב החינוכי. הסקרים יועברו בשנה"ל תשע"ט לתלמידי כיתות ה' עד י"א (באמצעות שאלון **אנונימי**), למורים ולמנהלים (באמצעות ריאיון טלפוני אשר נתוניו יישארו חסויים ולא ידווחו ברמת הפרט) בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים שמשותפים במיצ"ב החינוכי. הסקרים יעסקו בטווח רחב של נושאים מחיי בית הספר המשקפים את מגוון התהליכים החינוכיים והלימודיים החיוניים לעשייה חינוכית משמעותית. סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית מועברים גם בחטיבות העליונות במתכונת דומה.

הסקרים יועברו במהלך החודשים **ינואר-מרץ, 2019**. המועד המדויק שבו יועברו הסקרים ייקבע בתיאום טלפוני ישיר עם בית הספר, המורים ועמך – המנהל/ת.

העברת הסקרים בכיתות תתקיים תוך **שמירה מלאה על פרטיותם** של כל המשתתפים בסקר, בזמן הסקר ולאחריו. הסקר לתלמידים ינוהל בכיתה על-ידי סוקר חינוכי מטעם ראמ"ה, שיחלק את השאלונים ויאסוף אותם לאחר שימולאו על-ידי התלמידים. בכיתה יהיה נוכח מורה שתפקידו יהיה לסייע בשמירה על השקט, אך הוא **לא יורשה** לעבור בין התלמידים בעת מילוי השאלונים.

אני מקווה כי המיצ"ב החינוכי ימשמש בעבור בית ספרך כלי הערכה מועיל המצטרף לכלי ההערכה נוספים בהם נעשה שימוש.

בתודה על שיתוף הפעולה,

ח. מליקמן

ד"ר חגית גליקמן
מנכ"לית ראמ"ה

העתקים:

מר שמואל אבואב, מנכ"ל משרד החינוך
מנהלות אגפי הגיל, המינהל הפדגוגי, מינהל החמ"ד
מנהלי מחוזות משרד החינוך
המפמ"רים של מקצועות המיצ"ב
הממונים על החינוך הערבי, הבדואי והדרוזי
מר עופר טל-שחר, מנהל אגף א' משאבי אנוש, תקציב ולוגיסטיקה, ראמ"ה
ד"ר יואל רפ, מנהל אגף המבחנים, ראמ"ה
ד"ר טל רז, מנהלת אגף סקרים והערכת פרויקטים
ד"ר ענבל רון-קפלן, מ"מ מנהלת תחום מבחנים ארציים, ראמ"ה